

Posudek diplomní práce:

**Věra Zilvarová, Posluchačky Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze
v akademickém roce 1920/21 a 1938/39. Magisterská diplomní práce FHS UK 2016, 81 str.**

Dějiny ženského akademického vzdělání jsou již po desetiletí významným výzkumným tématem. Přesto je třeba konstatovat, že konkrétních, o pramenné sondy opřených výzkumů dosud není k dispozici příliš mnoho. Věra Zilvarová se rozhodla prozkoumat proměny zastoupení žen mezi studentstvem FF UK doby meziválečné.

V první části práce vyšla z poměrně rozsáhlé rešerše stávající literatury k dějinám ženského vyššího a akademického vzdělávání v Čechách, pro emancipační období přinejmenším v náznaku s přesahem do kontextu celého Předlitavska. Pro vlastní zkoumané období by se bývalo vyplatilo rozhlédnout se i po širším okolí Československa. Je ale možno pochopit, že autorka, která snoubila psaní magisterské práce s mateřskými povinnostmi, měla poněkud omezené možnosti rešerší. Škoda, že literaturu spíše parafrázovala, než kriticky analyzovala. To samé platí pro – bez interpretací zbytečné – mechanické přejímání tabelárních statistik z Dějin UK IV. (Podotýkám, že jejich autorem není Karel Malý, nýbrž editoři svazku, Jan Havránek a Zdeněk Pousta.)

Druhá kapitola seznamuje čtenáře s formálními podmínkami, resp. organizací studia na UK, a to ve fázi před a po reformě z roku 1930. Jádrem diplomní práce je třetí kapitola, opřená o výzkum studentských „nacionálů“, uložených v Archivu UK. Pro zimní semestr 1920/21 (byl zvolen jako první po oddělení Přírodovědné fakulty FF od FF UK) autorka zjistila 74 studentek, zapsaných do prvního semestru, pro ZS 1938/39 jich bylo v prvním semestru již čtyřikrát více: 282. (Nešlo tedy o celkový počet studujících žen, nýbrž s ohledem na standardizaci vzorku jen o studentky nově příchozí.) Pro tyto dva vzorky Zilvarová provedla co možná komplexní rozpis všech v prameni obsažených dat. Výsledky zprostředkovala tabelární formou a komentářem, podaným nejprve pro každý zkoumaný rok zvlášť (podkapitola 3.1. a 3.2) a v podkapitole 3.3 pak v komparaci. Autorka se pokusila podat co možná komplexní „portrét“ studentek a identifikovat, v jakých jiných než jen kvantitativních ohledech se s odstupem necelého dvacetiletí proměnil jejich soubor.

Vzhledem k tomu, že absolutní většina zapsaných studentek mířila k profesnímu uplatnění středoškolské profesorky, snažila se autorka kontextualizovat výsledky svých zjištění s tím, co zjistila o meziválečném středním školství. Svůj výzkumný záběr Zilvarová dále prohloubila tím, že na základě internetově zpřístupněných digitalizovaných universitních matrik zjistila, kolik studentek ukončilo studia (vedle nebo místo státní

zkoušky) rigorosem. Z prvního vzorku to byly 4 dámy, z druhého jich bylo 11, přičemž jejich podíl ve vzorku klesl z 5,5 na 3,9 %. Doktorát byl prestižní, pro akademickou kariéru, nikoliv však pro zaměstnání ve školství potřebným atributem.

Jsem v podstatě spokojen jak s autorčinou pílí, tak s její rešeršní pečlivostí. To, co vidím jako problém práce, je však poměrně chatrné interpretační zázemí textu, autorčino odbíhání k pro téma samo nepodstatným detailům nebo (tématu předcházejícím či jen letmo doprovázejícím) okolnostem a zejména skutečnost, že autorka nakonec vlastně jen velmi málo interpretovala výsledky svého výzkumu. Znamená to, že nebyla schopna identifikovat ony opravdu zajímavé momenty problematiky, které přinášejí její tabelární výstupy. Platí to jak pro sociální tematiku (tabulky zbytečně zkomplikovala a např. pro sociálně profesní třídění „roztříštila kategorie“ a nedržela se – jednoduššího - příkladu Dějin UK, který by ale dovolil komparovat i přes meze jejího výzkumu), tak např. pro opravdu zajímavou a rychlou náboženskou nebo národnostní proměnu souboru studentek. Důkladná interpretace zjištěných dat je pro kvalifikační práci nepostradatelná.

Některé dílčí věcné problémy způsobilo jaksi mechanické vnímání dobových skutečností: Zilvarová např. nevezala v úvahu, že roku 1922 vznikla Velká Praha, takže její analýzy míst původu a velikosti rodných sídlišť – středočeských - studentek dílem v podstatě nemají smysl: Roku 1920/21 do velké míry šlo o formálně samostatné obce „za Prahou“, které jsou ve 30. letech již evidovány jako Praha. To jsou ale drobnosti.

Celkově však přes uvedené výhrady pokládám práci vzhledem k jejímu pramennému charakteru za zdařilou a v případě, že studentka zdárně obhájí a vysvětlí, k čemu to vlastně došla, je možno přijmout hodnocení chvalitebně, tedy za dvě.

Praha 31. 8. 2016

Prof. dr. Jiří Pešek